NORAKSTS

Lieta Nr. A42119104
SKA – 35/2008

S P R I E D U M S

Rīgā 2008.gada 4.februārī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētāja senatore D.Mita
senatore J.Briede
senatore I.Skultāne

piedaloties atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvei Leldei Rinčai,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *A.K.* pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2004.gada 1.jūnija lēmuma Nr.19.1/14341 atcelšanu, sakarā ar *A.K.* kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 28.maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] *A.K.* 2001. un 2002.gadā iegādājās apģērbus no Lietuvas uzņēmuma „Vaido Jaunkausko Restoranas „Du Broliai””, tos eksportējot no Lietuvas Republikas uz Latvijas Republiku.

[2] Valsts ieņēmumu dienesta Rīgas muitas reģionālās iestādes Pēcmuitošanas pārbaužu daļas Darījumu pēcmuitošanas pārbaužu sektors 2004.gadā veica pieteicēja 2001. un 2002.gadā veikto darījumu pēcmuitošanas pārbaudi. Savukārt ar Valsts

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ieņēmumu dienesta Rīgas muitas reģionālās iestādes 2004.gada 26.marta lēmumu pieteicējam papildu nomaksai budžetā aprēķināti 31764,93 lati (ievedmuitas nodoklis 9437,22 lati un soda nauda 9437,22 lati, pievienotās vērtības nodoklis 6442,83 lati un soda nauda 6442,83 lati, kā arī dabas resursu nodoklis 1,61 lats un soda nauda 3,22 lati).

Pieteicējs minēto lēmumu apstrīdēja Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektoram, kurš ar 2004.gada 1.jūnija lēmumu Nr.19.1/14341 to atstāja spēkā. Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora lēmumā norādīts, ka pieteicējs Latvijas Republikā ir ievedis preces bez deklarēšanas, tādējādi izvairoties no preču muitas kontroles.

[3] Pieteicējs 2004.gada 30.jūnijā Administratīvajā rajona tiesā iesniedza pieteikumu, lūdzot atcelt Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2004.gada 1.jūnija lēmumu. Pieteikumā norādīts, ka Valsts ieņēmumu dienests nav izvērtējis apstākļus, kuriem ir nozīme Muitas likuma 133.panta pirmās daļas piemērošanā, tādējādi nepamatoti secinot, ka preces, kuras atradušās pieteicēja un viņa ģimenes locekļu rokas bagāžā, šķērsojot Latvijas Republikas robežu, netika deklarētas.

[4] Administratīvā rajona tiesa ar 2005.gada 25.maija spriedumu pieteikumu noraidīja. Spriedums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Lietā ir strīds par to, vai pieteicējam bija pienākums deklarēt Latvijas Republikā ievestās preces, kā arī par muitas maksājumu atvieglojumu piemērošanu.

[4.2] Pamatojoties uz Muitas likuma 133.panta pirmo daļu, Ministru kabineta 1999.gada 22.jūnija noteikumu Nr.222 „Preču deklarēšanas kārtība" 57.punktu, Ministru kabineta 2002.gada 4.novembra noteikumu Nr.504 „Preču deklarēšanas un vienkāršotās muitošanas kārtība" 54.punktu un likuma „Par muitas nodokli (tarifiem)" 37.pantu pieteicējam bija pienākums rakstiski deklarēt Latvijas Republikā ievestās preces arī tad, ja tās bija ceļotāja personiskajā bagāžā esošās nekomerciālās preces, jo to kopējā muitas vērtība pārsniedza 300 latus (līdz 2002.gada 1.janvārim) vai 150 latus (pēc 2002.gada 1.janvāra).

[4.3] Nav pamatots arguments, ka daļai no Latvijas Republikā ievestajām precēm nav jāpiemēro Muitas likuma 20.panta piektās daļas noteikumi, proti, ka preces nebija jādeklarē, jo tās netika vestas kā prece personīgajā bagāžā, bet gan bija personīgās lietošanas priekšmeti. Atbilstoši likuma „Par muitas nodokli (tarifiem)" 22.panta

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

11.punktam un Ministru kabineta 1998.gada 15.septembra noteikumu Nr.351 „Kārtība, kādā Latvijā ievedama mantotā manta, personiskās lietošanas priekšmeti un sadzīves priekšmeti" 1.2.apakšpunktam, lai prece iegūtu personiskās lietošanas priekšmeta statusu, tai jābūt lietotai. Taču pieteicēja norādītais, ka eksporta muitas kravas deklarācijas par preču izvešanu no Lietuvas Republikas ir noformētas vēlāk nekā rēķini par preču iegādi, šo apstākli neapstiprina.

[4.4] Tā kā pieteicēja ievesto preču muitas vērtība katrā eksportēšanas reizē pārsniedza likumā noteikto muitas vērtību un tā kā preces ir pakļaujamas aplikšanai ar nodokļiem, tad muitas vērtība, kas pārsniedz šo limitu, ir apliekama ar muitas nodokli, pievienotās vērtības nodokli un dabas resursu nodokli.

[4.5] Pieteicējs nevar atsaukties uz faktu, ka rēķinos uzrādītās preces atradās ne tikai pieteicēja, bet arī viņa ģimenes locekļu bagāžā, jo visās eksporta deklarācijās un pievienotajos rēķinos kā preces saņēmējs ir norādīts pieteicējs, kurš ir atbildīgs par ievestajām precēm.

[5] Izskatot lietu sakarā ar pieteicēja apelācijas sūdzību, Administratīvā apgabaltiesa ar 2007.gada 28.maija spriedumu pieteikumu noraidīja. Spriedumā norādīti tālāk minētie argumenti.

[5.1] Administratīvās rajona tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tāpēc Administratīvā apgabaltiesa pievienojas sprieduma motivācijai.

[5.2] Apelācijas sūdzībā norādīts, ka pirmās instances tiesa, izskatot lietu bez pieteicēja pārstāvja piedalīšanās, ir liegusi iespēju pieteicējam sniegt paskaidrojumus un iesniegt pierādījumus. Tomēr lietā nepastāvēja neviens no Administratīvā procesa likuma 268.pantā paredzētajiem gadījumiem, kad tiesai ir pienākums atlikt lietas izskatīšanu. Savukārt minētā likuma 269.pantā paredzētās tiesas tiesības atlikt lietas izskatīšanu pirmās instances tiesa neizmantoja, jo atzina, ka ir iespējams izskatīt lietu bez pieteicēja piedalīšanās.

[5.3] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 292.panta pirmās daļas 7.punktam procesa dalībniekam, iesniedzot apelācijas sūdzību, ir iespēja iesniegt papildu pierādījumus, kas nebija iesniegti pirmās instances tiesā, kā arī pieteikt lūgumus par

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

pierādījumu vākšanu. Tomēr pieteicējs apelācijas sūdzībai nav pievienojis papildu pierādījumus, kā arī nav norādījis, kādi konkrēti pierādījumi vēl ir nepieciešami lietā.

[5.4] Lūgumam par lietas izskatīšanas pēc būtības atsākšanu pirmās instances tiesai pieteicēja pārstāvis pievienojis Lietuvas Republikas Augstākās administratīvās tiesas nolēmumu lietuviešu valodā. Tomēr minētajam dokumentam nav pievienots tulkojums valsts valodā, tāpēc šāds dokuments atbilstoši Administratīvā procesa likuma 110.pantam lietā nevar tikt izmantots.

[5.5] Sniedzot paskaidrojumus apelācijas instances tiesā, pieteicēja pārstāve lūdza pievienot lietai Lietuvas Augstākās administratīvās tiesas 2005.gada 29.septembra lēmumu. Tomēr minētajā lēmumā nav tādu ziņu, kas skartu pieteicēja pienākumu deklarēt ievestās preces un veikt muitas maksājumus.

[5.6] Paskaidrojumos apelācijas instances tiesas sēdē pieteicēja pārstāve pauda iepriekš neizvirzītu argumentu, ka *G.K.* nebija pieteicēja izdotas pilnvaras, tāpēc viņš nevarēja deklarēt preces pieteicēja vārdā.

Saskaņā ar Muitas likuma 1.panta septiņpadsmito daļu un likuma „Par muitas nodokli (tarifiem)" 1.panta otro daļu par ievedmuitas nodokļa samaksu ir atbildīga persona, kas veikusi darbības preču ievešanai Latvijas Republikas muitas teritorijā. No minētajām tiesību normām neizriet, ka ievedmuitas nodokli maksā tās personas, kuras preču ievešanu veic fiziski. Pretējā gadījumā būtu jāpieņem, ka jebkuram tiesību subjektam, kā, piemēram, pārvadātājam vai ekspeditoram neatkarīgi no valdījuma tiesiskā pamata būtu jāmaksā muitas nodoklis par viņu pārvadātajām precēm, lai gan minētie subjekti tikai sniedz pakalpojumu preces piegādē, nevis ieved preci brīvam apgrozījumam. Tādēļ preču saņēmējs Latvijas Republikas muitas teritorijā ir pieteicējs, bet *G.K.* pieteicēja uzdevumā tikai fiziski pārvietojis preces pāri Latvijas Republikas robežai.

Par preču deklarēšanu ir atbildīga pati persona. Visu iespējamo muitas kontroles pasākumu neveikšana no muitas iestādes puses neatbrīvo personu no atbildības par izvairīšanos no preču pakļaušanas muitas kontrolei.

[6] Pieteicējs par Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 28.maija spriedumu ir iesniedzis kasācijas sūdzību, lūdzot spriedumu atcelt un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

apelācijas instances tiesai. Kasācijas sūdzība pamatota ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[6.1] Tiesa nepareizi piemērojusi likuma „Par muitas nodokli (tarifiem)" 1.panta otro daļu. No lietas materiāliem izriet, ka preces Latvijas Republikā ievedusi pieteicēja pilnvarotā persona *G.K.*, kaut gan lietas materiālos nav *G.K.* izsniegtas pilnvaras deklarēt preces pieteicēja vārdā. Tādējādi tiesa nepamatoti secinājusi, ka ievestās preces atzīstamas par pieteicēja precēm.

[6.2] Tiesa nav vērtējusi, vai Valsts ieņēmumu dienests pamatoti uzlicis soda naudu atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām" 32.panta pirmajai daļai. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka nav notikusi nodokļa bāzes samazināšana, bet gan preču deklarēšana pēc atvieglotiem noteikumiem.

[6.3] Tā kā muitas iestādes pieteicēja rīcībā nevar konstatēt apzinātu rīcību, atzīstams, ka pieteicējs darbojies kā labticīgs preču saņēmējs. Papildu muitas maksājumu saistības ir izraisījuši apstākļi, kas nav saistīti ar krāpšanu vai nolaidību, tāpēc soda sankcijas atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām" 32.panta pirmajai daļai nav piemērojamas. To apstiprina arī Senāta Administratīvo lietu departamenta prakse.

[7] Valsts ieņēmumu dienests par kasācijas sūdzību ir iesniedzis paskaidrojumus, norādot, ka tiesa nav pieļāvusi ne procesuālo, ne materiālo tiesību normu pārkāpumu.

[8] Pieteicējs uz tiesas sēdi nebija ieradies. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 342.pantu administratīvā procesa dalībnieka neierašanās, ja viņam pienācīgi paziņots par tiesas sēdes laiku un vietu, nav šķērslis lietas izskatīšanai. Tā kā pieteicējam par tiesas sēdi pienācīgi paziņots, Senāts atzina, ka lietu iespējams izskatīt bez viņa piedalīšanās.

Valsts ieņēmumu dienesta pārstāve tiesas sēdē kasācijas sūdzību neatzina.

Motīvu daļa

[9] Pārbaudot Administratīvās apgabaltiesas sprieduma tiesiskumu, Senātam atbilstoši kasācijas sūdzībā minētajam ir jānoskaidro, vai apgabaltiesa pamatoti

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

secinājusi, ka pieteicējs ir atbildīgs par muitas maksājumu nenomaksāšanu, un vai viņam par šo pārkāpumu pareizi noteikta soda nauda.

[10] Muitas likuma 133.panta pirmajā daļā noteikts, ka visas preces, kuras paredzēts pakļaut muitas procedūrai, ir jādeklarē. Administratīvā apgabaltiesa atzinusi, ka ievestās preces bija jādeklarē, taču tās nav tikušas deklarētas. Tādējādi ir notikusi izvairīšanās no muitas kontroles, kā rezultātā radies muitas parāds, kuru veido nenomaksātie muitas maksājumi un soda nauda. Apgabaltiesas ieskatā par muitas parāda rašanos atbildīgs ir pieteicējs, turpretim pieteicējs minētajam secinājumam nepiekrīt.

[11] Kasācijas sūdzībā norādīts, ka Administratīvā apgabaltiesa ievestās preces nepamatoti atzinusi par pieteicēja precēm, jo lietas materiālos nav *G.K.* izsniegtas pilnvaras deklarēt preces pieteicēja vārdā.

Senāts šo kasācijas sūdzības argumentu atzīst par nepamatotu.

Apstāklim, ka lietas materiālos nav *G.K.* izsniegtas pilnvaras, nav nozīmes. To, ka *G.K.*, četras reizes ievedot preces Latvijas Republikā, ir rīkojies pieteicēja uzdevumā, apgabaltiesa konstatējusi, ņemot vērā ka:

1) pieteicējs iegādājās apģērbus no Lietuvas uzņēmuma „Vaido Jaunkausko Restoranas „Du Broliai”";

2) visos pirkumu apliecinošajos rēķinos pieteicējs norādīts kā preču pircējs, bet visās eksporta deklarācijās – kā preču saņēmējs.

Novērtējot minētos faktiskos apstākļus, apgabaltiesa pamatoti secinājusi, ka *G.K.* rīkojies kā pieteicēja pārstāvis. To apstiprina arī *G.K.* Valsts ieņēmumu dienestam sniegtais paskaidrojums, uz kuru spriedumā atsaukusies pirmās instances tiesa (kuras motivācijai pievienojusies apgabaltiesa). Proti, *G.K.* norādījis, ka preces vedis pieteicējam saskaņā ar viņa doto rīkojumu, maksājumus nav veicis un noformēt dokumentus nav bijis pilnvarots.

Secināms, ka *G.K.* pilnībā rīkojies saskaņā ar pieteicēja norādījumiem. Līdz ar to apgabaltiesa pareizi atzinusi, ka pieteicējs, kurš pilnībā organizējis preču ievešanu, dodot konkrētus uzdevumus personai, kura fiziski atveda preces no Lietuvas uz Latviju,

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ir atbildīgs par izvairīšanos no preču pakļaušanas muitas kontrolei. Tādējādi pieteicējs pamatoti atzīts par parādnieku atbilstoši Muitas likuma 179.panta otrās daļas 1.punktam.

[12] Kasācijas sūdzības iesniedzējs kā pamatu Administratīvās apgabaltiesas sprieduma prettiesiskumam norādījis, ka apgabaltiesa nav vērtējusi, vai Valsts ieņēmumu dienests pamatoti uzlicis soda naudu atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām" 32.panta pirmajai daļai. Kā uzskata kasācijas sūdzības iesniedzējs, apgabaltiesa nav ņēmusi vērā, ka nav notikusi nodokļa bāzes samazināšana, bet gan preču deklarēšana pēc atvieglotiem noteikumiem. Turklāt, tā kā muitas iestādes pieteicēja rīcībā nevar konstatēt apzinātu rīcību, atzīstams, ka pieteicējs darbojies kā labticīgs preču saņēmējs. Papildu muitas maksājumu saistības ir izraisījuši apstākļi, kas nav saistīti ar krāpšanu vai nolaidību, tāpēc soda sankcijas atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām" 32.panta pirmajai daļai nav piemērojamas.

Senāts šo argumentu atzīst par nepamatotu.

[12.1] Senāts vispirms konstatē, ka, lūdzot tiesu veikt kontroli pār Valsts ieņēmumu dienesta lēmuma tiesiskumu, ne pieteikumā, ne apelācijas sūdzībā pieteicējs nav ietvēris argumentus par soda naudas samērīgumu – tos pieteicējs pirmo reizi norādījis kasācijas sūdzībā.

[12.2] Izskatāmajā lietā Administratīvā apgabaltiesa ir konstatējusi, ka pieteicējs ir izvairījies pakļaut preces muitas kontrolei un līdz ar to izvairījies no muitas maksājumu veikšanas. Atbilstoši Muitas likuma 19.panta otrajai daļai atbildība par izvairīšanos no muitas maksājumu veikšanas iestājas saskaņā ar likumu „Par nodokļiem un nodevām". Savukārt likuma „Par nodokļiem un nodevām" 32.panta pirmajā daļā noteikts, ka gadījumā, ja nodokļu maksātājs pārkāpj nodokļu likumu prasības un nodokļu aprēķinos samazina nodokļu bāzi (ar nodokli apliekamo objektu) un no tās aprēķināto nodokļa summu, nodokļu administrācija aprēķina un par labu budžetam no nodokļu maksātāja piedzen samazināto nodokļa summu un soda naudu tās apmērā. Izvairīšanās no muitas maksājumu veikšanas ir uzskatāma par nodokļa bāzes samazināšanu.

[12.3] Rajona tiesa un apgabaltiesa, izskatot lietu pēc būtības, nav konstatējušas soda naudas nesamērīgumu. Arī Senāts konkrētajos apstākļos, ņemot vērā šā sprieduma 11.punktā secināto, nekonstatē, ka Valsts ieņēmumu dienests noteicis nesamērīgu soda naudu par izdarīto tiesību normu pārkāpumu.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

[13] Ievērojot iepriekš teikto, Senāts atzīst, ka apgabaltiesas spriedums ir tiesisks un pamatots, bet pieteicēja kasācijas sūdzība ir noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 1.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 28.maija spriedumu, bet *A.K.* kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	senatore	*(paraksts)*	D.Mita
	senatore	*(paraksts)*	J.Briede
	senatore	*(paraksts)*	I.Skultāne

NORAKSTS PAREIZS

Senatore D.Mita

Rīgā 2008.gada 4.februārī

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com